

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده در ۳ هفته پیش دوسؤال کردم یکی از وزارت علوم یکی از وزارت مالیه چون روز پنجشنبه برای مسائل متفرقه معین فرموده اند آقایان وزراء هم باید فردا تشریف بیاورند ابواب بنده را بدهند مخصوصاً راجع به نظریات شهریار و ساوجبلاغ هر روز یکمسیون هرایض می رسد . سؤالی هم راجع به اداره ارزاق دارم که باید آقایان وزراء جواب بدهند اگر حاضر نیستند فردا تشریف بیاورند .

رئیس - آقایان وزراء اطلاع می فرمایند که روز مسائل متفرقه است و سؤالات است تشریف بیاورند .

آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - چون در جلسه راجع بکمسیون انتخابات مذاکره شد خواستم عرض کنم که کمسیون انتخابات مورد اویش تمام شده و یک قسمت دیگر که راجع بمسئله حوزه بندی است باقی مانده چون می خواستم بنظر آقایان برسد آن اجاب کردیم و خدمت آقایان فرستاده شده هنوز کسی مبادرت بجواب نکرده باز هم عرض می کنم خوب است آنهایی که علاقه مند بقانون انتخابات زود تر بگردند بکمسیون تشریف بیاورند و عقایدشان را بخصوص حوزه انتخابیه بفرمایند و الا هفته دیگر بدون حضور آنها نظریات نمودمان را بعرض مجلس می رسانیم .

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده عرض دیگری برآزاین که آقای آقا سید یعقوب فرمودند مرام زیرا رایرت کمسیون هرایض مربوط آقایان وزراء است و برای جواب سؤالات هم باید تشریف بیاورند .

(مجلس نهم ساعت بعد از ظهر - تمام شد)

مؤتمن الملك

جلسه ۱۴۳
صورت مشروح مجلس یوم
پنجشنبه پنجم میزان ۱۳۰۱
مطابق ششم صفر الخیر
هزار و سیصد و چهل و یک

مجلس دوساعت قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملك تشکیل گردید

صورت مجلس یوم چهارشنبه چهارم میزان را آقای امیر ناصر قرائت نمودند

رئیس - نسبت بصورت مجلس برآدی نیست ؟

گفته شد خیر
رئیس - صورت مجلس تصویب شد لایحه مستمریات مطرح است راپورت کمسیون بودجه قرائت می شود .
(آقای منتصر الملك بشرح ذیل قرائت نمودند)

کمسیون بودجه لایحه ۱۲۲۳۸ دولت را راجع بمستمریات تحت مطالعه و دقت درآورده ماده واحده دولت را تصدیق و بمجلس شورای ملی برای تصویب پیشنهاد می نمایند .

ماده واحده - مبلغ ششصد و هشتاد هزار و یک صد و هفتاد و شش تومان پنج هزار و سیصد دینار نقد و مقدار پانصد و بیست و سه خروارونود و پنجمین غله برای پرداخت مستمریات مصوبه قوی قیل ۱۳۲۵ بوزارت مالیه اعتبار داده می شود که حسب معمول سه ماهه قبض مستمریات صادر و پرداخت شود

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده بیک زحمتی یک صورتی بر سبیل اجمال تحصیل کرده ام و مختصراً خاطر آقایان نمایندگان را متوجه می نمایم که اگر مجلس اول نتوانستند درست کنند ولی بقدریکه مقدور بوده و توانستند کار مهمی کردند و در این مجلس هم اگر ما بتوانیم باید قدری در مسئله مستمریات مذاقه کنیم والا بنده با این مسئله بکلی مخالف هستم و این صورتیکه بدست آورده ام میخواهم چون خیلی مختصر است و چندان هم وقت مجلس را اشغال نمیکند کسانی که درباره شان مستمری برقرار شده و در دوره سوم و دوره فترت تومانی دوریال یا پنجقران یا آنهایی که دستشان بمقامات عالی میرسد در مرکز بوده اند تومانی تومان می گرفته اند و آن بیچاره و بدبختهایی که در اقطار مملکت بوده اند شاید بکلی موضوعش هم از بین رفته و تومانی دوریال هم گیرشان نمی آمده مبلغ هفتاد و پنج هزار و چهار صد و هشتاد و چهار تومان مستمری کسانی است که از یک تومان الی ده تومان مستمری داشتند و ده کلیه صاحبان مستمری ۱۴۲۵۸ نفر است حالا وقتی که ما ملاحظه می کنیم می بینیم در طهران قطع نظر از شهریه ها که ماهی چهل هزار تومان است یک گروه هم مستمری دارند در صورتیکه تمام ایران سه هزار و سیصد و هشتاد و چهار نفر است با طهران در صورتیکه آنها شهریه ها هم ندارند آیا سزاوار است؟ بنده خود آقایان را فاضی فرامیدم که قضاوت کنند و آن کسانی را که در ایالات و ولایات هستند و شهریه هم ندارند با طهران مقایسه و به بینند این عدل و انصاف است ؟ مثلاً این چا نوشته است کسانی که از صد تومان الی هزار و دویست تومان مستمری دارند عده شان

هفتصد و چهل و هفت نفر است و مبلغ پانصد و هفتاد و هفت هزار و نود و هشت تومان به آنها داده می شود آیا این سزاوار است و انصاف است که ما بوزارت مالیه بگوئیم برو این پول را باینطور تقسیم کن ؟ این است که بنده نمیتوانم این مبلغ ۶۸۰ هزار تومان و کسری پیشنهادی دولت را تصویب کنم که اینطور بین افراد تقسیم کنند مسلم است در مرکز هموزارت مالیه را احاطه کرده و هجوم می آورند و هنوز که عدالت در مملکت حکم فرمائنده و قانون حکم فرمان شده تمام بغیالات شخص و نفوذ استبداد کار خود را پیش میبرند با این حال ما چگونه میتوانیم عدالت را بسط دهیم ؟ چگونه میتوانیم فقراء وضعفا را بحقوق خودشان برسانیم ؟ دولت از این ۶۸۰ هزار تومان اقلام بزرگش را که در مرکز هستند نگاه میکند و تومانی تومان می دهد (شاید انشالله این دولت اینکار را نکند) و آنهایی که در سرحدات و بیابانها زحمت کشیده با از سلسله ما آخوندها بوده اند و سابقاً با اعتبار این که در فلان سرحد فلان آخوند خدماتی در حفظ شعائر اسلام نموده یک مستمری درباره او برقرار نموده اند یا اولاد یکی از سردار های بزرگ ایران و سلحشوران ایران بوده و در اطراف مملکت زحمت کشیده و متحمل صدمات گردیده و شاید جانش را هم در راه مملکت داده آنوقت یک مستمری درباره او منظور شده و دولت های بعد دیده اند آن ها اینجا نیستند و سرو صدائی هم از ایشان نمی آید کم کم موضوعش را از بین برده اند مثلاً محمد باقر خان تنگستانی که در هفتاد سال قبل در جنگ بوشهر آن فدا کاریها را کرده در اوایل سلطنت ناصرالدین شاه برای خاطر این زحمت و فداکاری یک حقوقی برای او تعیین کردند آن حقوق چه شد ؟ از بین رفت ؟ چرا ؟ برای اینکه آنها بجهت حفظ شرافت ایرانیت و اسلامیت کار کردند و فدا کاری کردند و نخواهند خودشان را مثل بعضی ها لوس کنند و هر روز عرضه عرض کنند این بود که آن حقوق از بین رفت و مرگ آنها او را ضبط کردند و بنده با این لایحه مخالفم که در مرکز یکمده زیادی تومانی تومان ببرند و در باره آن اشخاص که زحمت کشیده و مستحق بوده اند و نام نیکی از خود در تاریخ ایران بیاد کار گذاشته اند مراعاتی نشود و اصلاً حقوقشان را هم ندهند و بنده معتقدم که نباید تبعیض قرار داد اگر ممکن است همه باید تومانی تومان بدهند نشد تومانی پنجقران والا اینکه به بعضی متفقدین تومانی تومان و با آنهایی که دستشان از مرکز کوتاه است تومانی دوریال بدهند یا هیچ ندهند بنده مخالفم

رئیس - آقای امین الشریعه (اجازه)

امین الشریعه - عرضی ندارم
رئیس - آقای کازرونی مخالفید ؟
آقا میرزا علی کازرونی - بلی
رئیس - آقای محقق العلماء چطور ؟

محقق العلماء - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای آقا سید فاضل ؟
آقا سید فاضل - مخالفم
رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - عرضی ندارم
رئیس - آقای نظام الدوله موافقید ؟

نظام الدوله - خیر مخالفم
رئیس - آقای سلطان العلماء هم مخالفند ؟

سلطان العلماء - بلی
رئیس - آقای عماد السلطنه طباطبائی ؟

عماد السلطنه - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - مخالفم
رئیس - آقای اقبال السلطنه موافقید ؟

اقبال السلطنه - خیر مخالفم
رئیس - آقای حاج میرزا علی محمد هم مخالفند ؟

حاج میرزا علی محمد - بلی
رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی چطور ؟

حاج میرزا مرتضی - مخالفم
رئیس - آقای سلیمان میرزا هم مخالفند ؟

سلیمان میرزا - بلی
رئیس - آقای سدید الملك چطور ؟

سدید الملك - بنده هم مخالفم
رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله چطور ؟

حاج شیخ اسدالله - بنده موافقم
رئیس - بفرمائید

حاج شیخ اسدالله - یک نفر از آقایان اعضاء کمسیون بودجه در این قضیه غیر از بنده موافقت نمیکنند ...

نصرت الدوله - صحیح است
حاج شیخ اسدالله - بلی آقای

مخبر هم می دانند که نظریات بنده همیشه در کمسیون تذکر از نظریاتی است که سایر آقایان دارند این است که همیشه مورد ملامت آقایان واقع شده ام ولی چون از اعضاء کمسیون بودجه هستم ناچارم از

لایحه دفاع

دفاع کنیم اساساً این مطلب را تصور میکنم همه آقایان تصدیق دارند که تبعیض کردن و یک نفر را تومان تومان دادن یا دیگری را پنجقران و در ریال دادن غلط است و هر چه داده می شود اساساً باید از روی یک اصلی باشد که متساوی و همه یکجک را داشته باشند امامتآسفانه در موقع عمل این طور نشده است یعنی در دوره های گذشته حتی در دوره دوم مجلس که شروع بتفکیک و کسر کردن مستوری شد حقوقانی متفاوت داده شد در مجلس سوم هم همین طور گذشت و تفاوت حقوقی بابت مستوری باشخاص داده شد و مجلس هم ساکت بود چون بودجه مجلس نیامد و دوره مجلس هم طولی نکشید و بعضی فضاها واقع شد و مجلس را تعطیل کردند و همین حال ماند در دوره های فترت هم باز مزید شد و یک اختلافاتی در مستوریات نسبت باشخاص پیدا شد بعد از آنکه قضیه بکسیون بودجه آمد کمسیون بودجه اساساً یک نظری داشت بلکه یک کاری بکنند که تمام یک حال را داشته باشند یعنی بیاد ریال یا پنجقران یا مطابق یک نظری پنجقران یا مطابق تصویب مجلس قوی بیل تومانی تومان باشد ولی در این خصوص دچار مشکلاتی شد و اگر بخواهد بگوید تمام دورها را بگیرند هیچ انصاف حکم نمی کند در صورتی که مجلس در دوره اول این مستوریات را تصویب کرده و یک عده زیادی هم هستند که از این راه گذران می کنند و بواسطه سوابق خدمت همانطور که آقای آقا سید یعقوب فرمودند در ولایات و سرحدات زحمانی در راه مملکت کشیده اند و باین مناسبات یک حقوقی بآنها داده شده سزاوار نیست که حقوق آنها بکلی قطع و تومانی دور ریال داده شود و بملاوه نمیتوانست برخلاف تصویب مجلس شورای ملی رای بدهد که حقوقی که تومان تومان بوده و مجلس تصویب کرده باید تومانی دور ریال بشود اگر چه اساساً بنده با بعضی آقایان موافق هستم که اصول مستوری و شهریه باید بالمهره موقوف شود ولی نه باین طریق که همه یکدفعه قطع شود و بهیچکس داده نشود بلکه باید بتدریج یک ترتیبی اتخاذ شود و ترتیب خریداری باید بعضی ترتیبات دیگری که مجالاً بنده نمیتوانم از بین برود ولی حالا ما نمیتوانیم بگوئیم تومانی دور ریال بگیرند و اگر هم میگفتیم تمام پنجقران باشد یعنی دور ریالها پنجقران و بیک تومانی ها هم پنجقران بگیرند یا تمام تومانی تومان بگیرند آنوقت دولت عملی برای ادای این وجوهات نداشت چون عده صاحبان مستوری خیلی زیاد هستند یک قسمت از صورتش را آقای آقا سید یعقوب خوانند و اینها بتدریج تومانی دو ریال شده تا بحال هم شکایتی نکرده اند آقا سید یعقوب - چرا شما نمیدانید خیلی شکایت کرده اند

حاج شیخ اسدالله - این فست را بنده نمی دانم رئیس کمسیون هرایش بهتر میدانند سالها شکایت شده باشنده و هرایش آمده باینامه بنده کاری بآن ندارم در حال اگر بخواهیم پنجقران هم بدهیم از سه ملیون تجاوز می کند دولت بطریق اولی عملی برای ادای این مبلغ ندارد و کمسیون نمیتوانست یکدفعه همه را قطع کند و اگر هم می گفت همه را بدهند تصویب می کرد آنوقت مجلس تصویب نمی کرد آقای کازرانی اشاره می کنند من تصدیق میکنم در صورتیکه دیروز برای سه تومان نزدیك بود تمام مجلس را تکفیر کنند بهر حال از این مطلب میگذرم باین نظریات بود که کمسیون بودجه دچار مشکلات شد و بالاخره نتوانست تصمیمی اتخاذ کند اگر هم میخواست وارد در اقدام نشود مثل اینکه در اقدام شهریه ها وارد شد و نتوانست نتیجه بگیرد باین جهت بطریق اولی نمیتوانست نتیجه حاصل کند و بالاخره پس از مذاکرات زیاد اینطور صلاح دید که چون چندین ماه از سال گذشته و مردم بلا تکلیف هستند - امسال راهم مثل سال سابق بپردازند و یک برای بعد مجلس و دولت بنشینند و یک تصمیم قطعی اتخاذ کنند که رفع اختلافات بشود و گمان نمیکنم غیر از این هم راه عملی بتوان پیدا کرد و حالا اگر آقایان راه عملی در نظر دارند پیشنهاد نمایند تا در اطراف آن مذاکره شود و اگر یک نظر صحیحی بود من هم که یک نفر از اعضای کمسیون بودجه هستم موافقت می کنم

رئیس - آقای کازرانی هم مخالفند؟

آقای میرزا علی کازرانی - بلی

رئیس فرمائید

آقای میرزا علی - بنده خیلی مسرورم که آقایان نمایندگان امروز با عقیده بنده کاملاً موافقت ولی مخصوصاً استدعا می کنم آقای حاج شیخ اسدالله خوب در هرایش بنده دقت فرمائید و کج نفهمند حتی اشاره مرا هم کج تلفظ شدند یگانه چیزی که در دنیا قابل اتباع است دلیل است و غیر از دلیل هیچ چیز قابل اتباع نیست یا بقرض تمام وکلای محترم یک مسئله را در نظر گرفتند و عقیده داشتند بعد دیدند آن عقیده مخالف با یک اصلی از اصول قانون اساسی است البته خودشان تصدیق می کنند که آن مسئله قابل تبعیت و متابعت نیست پس همانطور که عرض کردم ما باید از هیچ چیز تبعیت نکنیم الا بدلیل بنده عرض می کنم بجهت دلیل ما بایستی مستوری یعنی پول مفت بمردم بدهیم؟

آیا آنهایی که این پولها را می دهند برای این می دهند که ما بیک عده مردم بتمام معنی پول مفت بدهیم سؤال می کنم آیا پول زیادی داریم بواسطه زیادتی پول می خواهیم مستوری و شهریه بدهیم خیلی خوب کسی که پول می خواهد بدل بکنند آیا در اطراف آن اشخاص که نسبت بانها بلل میکنند یک مطالباتی باید بکنند یا نه بنده از آقایان سؤال می کنم این مستوری بگیرها را نمی شناسد که می هستند و رد کجا هستند و چه کاره هستند

لسان الملک بلی میشناسم کازرانی - بنده عرض کردم بشناسید یکی دو نفر را می شناسید بقیه را نمی شناسید بنویسید بنام هم بدهید آقایان شناسید و من باب تعصب می گوئید می شناسم چون عقیده جناب عالی این است که قول مراد کنید والا اگر هم بشناسید یک عده بسیار مدودی از این قلچمها و از آن هزار تومانها و دو هزار تومانها است بلاماره

اگر نظر آقایان این است که بقرامی دهند بنده با آقایان اطمینان کامل می دهم که بالاخره چیزی عاید فقرا نمی شود و یک عده که در مرکز و ولایات حقوق دارند بخیال اینکه شهریه دارند مدت مدیدی وقت خود را ضایع می کنند و بالاخره شاید تومانی یک فرانهم عایدشان نشود و چیزی که مسلم است این است که یک عده هستند که قبوض سایرین را بقیتهای کم می خردند و یک دخل خوبی از این راه عاید آنهایی می شود و البته یک مقدار زیادی از این قبوض مستوری را همان مأمورین مالیه خودشان بدست می آورند و برای آنها خیلی خوب می شود و برای تأدیه آنها مجبور خواهیم شد استقراض بکنیم و علاوه بر این که نتیجه ندارد مردم راهم بتبلی و مفتخواری و ادار می کنیم در زمان استبداد سلاطین استبداد عقیده شان این بود که مملکت متعلق بانها است و مردم خانزاد آنها هستند و این یک مال بیخولهای بود که در سر آنها بود و یک خیالانی می کردند و باشخاصی که از خانزاد های نزدیک بودند یک مستوری می دادند و بالاخره حکومتهای استبدادی گمان می کردند که فرمان پادشاه و فرمان خدایکی است و برای اینکه در خارج بیشتر از این مزخرفات را بزبانها بیاورند یک پولی به آنها می دادند ولی استبداد مرد آبا ما هم حالا باید آثارش را نگاهداریم و کوشش کنیم که آثار استبداد باقی بماند ؟ استبداد عبارت است از باقی ماندن آثار اقویا باید سعی کنیم که آثار آنرا از میان ببریم و یکی از آثار همین مستوری و شهریه های بی دلیل است بالاخره بنده می خواهم

سؤال کنم هر کسی بمن یک دلیل از قانون شرع یا از قانون مملکت داری یا قانون عدل و انصاف برصحت دادن این پول بگوید ممکن است قانون شوم مملکتی که مبتانی قرض دارد و پولهای که بحق یا بنا حق از این مردم فقیر می گیرد آنوقت ما باید بمفتخواران بدهیم ؟ اینکه خارج از مرز است در مملکتی که مملکت آن برای نرسیدن چند ماه حقوق دیروز اعتبار کرده بودند مملکتی که اعضاء عدلیه اش می خواهند اعتصاب کنند دو ماه حقوقشان بتأخیر افتاده در مملکتی که حقوق آزان در صورتی که یازده تومان بیشتر نیست چند ماه عقب افتاده است ما نمی توانیم تصویب کنیم بقیه آنها پول بدهند و بنده هر چه تصور می کنم نمی توانم در تحت یک اصلی از اصول مسلمه دنیا تصویب کنم که یک دینار شهریه یا مستوری بکسی داده شود

رئیس - آقای شریعتمدار کرمانی مخالفند ؟

شریعتمدار - بلی

رئیس - آقای حائری زاده هم مخالفند ؟

حائری زاده - بلی

رئیس - آقای دستغیب چطور؟ حاج سید محمد باقر دستغیب - بنده با اصل مستوری موافقم ولی با این راپورت مخالفم

رئیس - آقای گروسی چطور؟ گروسی - بنده موافقم

رئیس - فرمائید

حاج شیخ محمد حسن گروسی - در جلسات قبل عرض کردم که یکی از اصول مملکت داری اعطاء عطیه است نسبت باشخاصی هم که متوقع هستند وقتی کسی این عقیده را پیدا کرد دیگر نمی تواند بگوید بجهت دلیل باید پول بدهیم دلیل از این بالا تر چیست ؟ چنانکه از صدر اسلام تا دوره استبداد همین رویه را اتخاذ کرده اند سلاطین استبداد هم از عقلا بوده اند و دیده اند مملکت را بدون این ترتیب نمی توانند اداره کنند حالا ما باید بگوئیم چون از آثار دوره استبداد است باید آن را از میان ببریم ؟ خیر هر کار ما فاعلان کادیمیم آنها کرده اند آنها کرده اند ما هم باید مطابق آن رفتار کنیم چه متعلق بزمان استبداد باشد چه غیر استبداد ممکن است بعضی از آقایان عقیده داشته باشند که بایستی مستوریات بمالسویه داده شود و اطراف و اکناف با مرکز یکسان باشد ولی بنده عرض می کنم خیر اینطور نیست زیرا احتیاج دولت در بعضی نقاط بوده ولی در بعضی نقاط دیگر نیست حالا ما باید بیابیم مردم را دعوت کنیم که شما هم بیابید مستوری بگیرید ؟ یا گاهی از اوقات دولت بعضی موارد را لازم ندانسته است عطیه یک

حق ثابت و مسلمی نیست که اگر ندادید بر خلاف شرع و عدل رفتار کرده باشید یک وقت مصلحت مملکت را در این می بینند که هزار تومان باشخاص بدهند و بیک وقت هست که برای کسی یکشاهی تصویب نمی کنند و اگر هم داده اند قطع می کنند چون مورد احتیاج نیست به این جات عرض می کنم آنچه را کمسیون بودجه تصویب کرده صحیح است

رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده اساساً بر حسب مرام و عقیده که دارم با شهریه و مستوری مخالفم و عقیده ام این است که باید بتدریج و با سرعت وقت آنها را از بین برد خصوصاً در چنین موقعی که دولت مجبور است برای تأدیه حقوق هریک از وزارتخانه ها تهیه پول کند و مستخدمین دولت از هر حیث مقدم هستند و از هر جا تهیه پول می کنند باید اول رعایت حال آنها را بکند ولی در عین مخالفت بآن تنیدی که آقای کازرانی تشریف بردند و حرکت کردند آنطور مخالف نیستم اگر بیک وقتی دولت برای صلاح مملکت یک قدمی نسبت بفلان سرحد دارا اتخاذ کرده که صلاح مملکت بوده یا نسبت بفلان شخص که در یکی از نقاط ایران خدمات بزرگی کرده است درازاه آن خدمات بزرگ مدت ها است دولت یک مابازایی برایش قرار داده است با این قسم مستوری من مخالف نیستم و خیلی مایل هستم اشخاصی پیدا شوند و خدمات بزرگی باین آب و خاک بشانند البته باید دولت یک حقی بآنها بدهد ولی چون در ضمن این چند قلم یکشده مردمی ریخته اند که بقول آقای دستغیب بمفتخواری عادت کرده اند

دستغیب - من هیچ چیزی نگفته ام محقق العلماء - بقول آقای کازرانی و بنده خودم مکرر در شیراز دیده ام حکومتها بملاحظاتی درباره اشخاص مستوری بر قرار می کردند و وقتی که دولت و ملت یکی است و هر دو برای اصلاح مملکت و آسایش مردم زحمت می کنند دادن این مستوریات را مضر می دانم و نتیجه ندارد و عقیده ام این است که دولت آن اقلامی را که برای مملکت داری و صلاح حال مملکت است بدهد و آن اشخاصی که بکلی از این خط خارجند آنها را ندهد

نصرت الدوله - مخبر کمسیون - بنده خیلی دقت می کردم مخالفتی را که آقایان می فرمایند بتوانم درست تشخیص بدهم که مخالفت در چه موضوع است و از روی چه اصل و اساسی است و باید اقرار کنیم که یک قدری عدم موفقیت در این امر برای بنده حاصل شد و هر چه گوش دادم تنها چیزی که فهمیدم این بود که عده مخالفین خیلی زیاد بود و سرتاسر مجلس مخالف

بودند بنده خواستم تشخیص بدهم که موضوع مخالفت با چیست ؟ آقای کازرانی که تشریف آوردند با همه علاقمندی که ایشان با آزادی و مشروطیت و اینکه بایستی قوانین موضوعه را مجلس را هم محترم شمرد و حتی علاقه هلاقمندیشان بدرجه است که ممکن بود بدون اینکه احتیاج داشته باشند با الفاظ غیر مستقیم متوسل شوند علاقه مندی خود را اظهار نمایند بنده تعجب کردم که با اصل مطلب هم مخالفت نمودند در صورتی که اصل این مطلب قانون است یعنی موضوع مستوری که الان مطرح است مصوبه مجلس است و چون یکی از همکاران محترم ماهیسه می گفت در فتوی و نظرها ممکن است نظر آقایان بانظر بنده در این موضوع مخالفت داشته باشد ولی اگر نظر بنده را از نقطه نظر قانونی بخواهند این است که مجلس قوی بیل طوری عمل کرده است که بهیچ یک از مجالس بعد از خودش این حق را نداده است که بتواند در این قضیه داخل جرح و تعدیل شوند برای این که یک مستوریهای در این مملکت معمول بوده و همان طور که آقای کازرانی فرمودند باید کار اعصار عتیقه و کهنه بوده است و یک رویه های غیر مستقیم بوده و مملکت هم سالیان دراز باین ترتیب عادت کرده است و در این موقع مقنن نخواسته است بیکمرتبه بدون این که این قضایا بتدریج و ملایمت تصفیه شده باشد و بدون مراعات یک طرز اخلاقی یک مرحله بینابینی معتقد شده است و در آن مرحله آمده است یک قسمت از مستوریات و برقراری سابق را تعدیل کرده باقی گذاشته و در مقابل آن یک قانون وظایفی هم وضع کرده و در آن قانون از میان رفتن این مستوریات را پیش بینی کرده است که یک روزی برسد که هیچ اثری از این رویه کهنه که لازمه یک نوع حکومت های دیگری غیر از حکومت مشروطه است باقی نباشد باین ملاحظه است که عرض می کنم خیلی تعجب کردم وقتی دیدم آقای کازرانی نسبت باصل مطلب تعرض کردند در صورتی که این موضوع مذاکره راپرت کمسیون بودجه است و بنده انتظار نداشتم اساساً مذاکره در اصل مطلب بشانیم و تصور می کنم اگر ما بخواهیم حق گذاری کنیم و رویه پیشین خود را که اینجا آمده اند دور موافقت سخت تری از ما بوده اند و در آن موقع شاید به قضایا بطور ساده تر و بی آرایش تری در امر نگاه کرده اند و تصمیماتی گرفته اند تعجب می کنم و اگر بخواهیم بر اثر آنها مشی کنیم بعقیده بنده باید هیچ تغییری بآنچه آنها مقرر کرده اند ندهیم ولی موضوع این مسئله نیست مطلب در این است که دولت ما از چند سال قبل بانطرف خودش را در

یک وضعیت خیلی مساعد اختصاصی در این مملکت دیده و مواجبه با مشکلاتی زیاد بوده و با اینکه کاملاً مقرر و معترف بوده است که باید بموجب قوانین مصوبه مجلس رفتار نماید و باید آن مستوریات را همانطور که مقرر شده است بپردازد چون خودش را در یک موقع حسرت مالی و ناتوانی دیده بالاخره نتیجه این شده است که از پرداخت کلیه آنها صرف نظر کرده و در هر موقع و هر سالی مطابق وسع دایره مالی یک مبلغی را تخصیص داده است که صاحبان مستوریات بپردازند و باین ترتیب تا سه ماضیه گرفتار بوده و پرداخت مستوریات بطور ناقص و غیر مساوی بوده است بنده تصور نمی کنم برای هیچکس ممکن باشد این رویه دولت را بطور کلی و اساسی تصدیق کند که بگوید خوب کاری کرده اند خیر خوب کاری نکرده اند و میبایستی مطابق مقدمات قانون رفتار کنند یا اگر نمی توانستند باید بستی بتساوی معامله کرده باشند ولی از آنطرف خاطر آقایان باید باین مطلب متوجه باشد که دولتهای ما همیشه از نقطه نظر مالی گرفتار بوده و بواسطه همان وضعیات و دلائل دیگری که ذکر شد زائد است و همه آقایان می دانند مواجبه بایک وضعیت دیگری می کرده امی مخصوص در موقعی که مجلس های ملی نبوده و متأسفانه یک دوره هائی که موسوم بدوره فترت است پیش آمده و باین بودن مجلس مواجه شدن با آن وضعیات باید تصدیق کرد که وظیفه و کار دولت را خیلی مشکل می کرده و یکی از راههای که اتخاذ کرده و یکی از حربه هائی که استعمال می کرده اند چون محل اتکاء و مجلس نداشته اند که بتوانند در مقابل یک فشار هائی بمجلس تکیه کنند و بگویند آقایان مگر حرفهای آقای کازرانی را نمی شنوید که اینقدر تند میروند باید مننون باشید که تا این اندازه ما ایشان راملازم کرده و مطابق مقصود شما رفتار می کنیم این بود که این حربه را نداشتند برای اینکه بتوانند یک سیاستهای عمومی مملکتی را حفظ کنند دادن مستوری و شهریه را یک راهی برای خودشان فرض می کردند حالا کمسیون که این راپرت را داده است و حقیقتاً مورد بحث است برای اینکه بتوانند یک سیاستهای عمومی مملکتی را حفظ کنند دادن مستوری و شهریه را یک راهی برای خودشان فرض می کردند حالا کمسیون که این راپرت را داده است و حقیقتاً مورد بحث است برای این که خودشان را دچار یک معظورات بزرگتری نکنند و مجلس و شما آقایان را گرفتار یک در دسر هائی ننمایند آمده است و با نظریه دولت که یک مبلغ اعتبار برای بسرداخت مستوریات خواسته است موافقت نموده است و همانطور

که آقای حاج شیخ اسدالله اظهار کردند این از نقطه نظر موقتی و استخلاص دولت و مجلس مردم بود و بالاخره برای راحت کردن این مردم مستاصل و پریشان که آقای کازرانی منکر پریشانی هستند بود خوب است آقای کازرانی اگر منکر پریشانی آنها هستند بوزارت مالیه بروند و ناله وضعه های زنهار را ببینند و برای العین مشاهده نمایند که این زنهارها مستورات ما چطور از صبح تا غروب در برابر انظار اجاب و با تحمل هزاران زحمت منتظر گرفتن تومانی دور ریال یا پنجقران مستوری خود هستند و چطور ناله آنها بلند است اگر اینها مستاصل و پریشان نباشند تصدیق خواهید فرمود که برای پنج تومانی بدهد هرگز مبادرت باین عمل نمی نمودند

مابرای اینکه آنهارا از این فشار آسوده کنیم و در مقابل حرف حسابی جوابی داشته باشیم اینکار را کردیم و تماماً اگر از ما بپرسند که آقایان بجهت حق چیزی را که مجلس در سنه قوی بیل تصویب کرده یا بموجب قانونی که اسامش قانون وظایف است در حق مابرقرار شده و باید بمبارسد تا حال نرسیده و تا این وقت سال ما را معطل می کنید چه خواهیم گفت؟ برای این بود که اگر از ما بپرسند چرا سایر مخارج دیگر را می دهید و ما را لانتکایف و مستاصل نگاه می دارید جوابی داشته باشیم بانها بدهیم باری برای اینکه جوابی داشته باشیم بانها بدهیم و ضمناً خودمان و دولت را از این معظورات راحت کرده باشیم در کمسیون بودجه اینطور مذاکره شد که امسال همین طور که دولت تقاضا کرده این اعتبار تصویب شود و یک تصمیم قطعی در باب زندگانی این مردم و وضعیت اقتصادی این مملکت بشود

زیرا این حقیقت بر هیچکس پوشیده نیست که اگر وضعیت اقتصادی این مملکت تا این درجه بلافیدی و لایبالی گری تلقی شود بنده صریحاً بدون ملاحظه از آقایان وزراء عرض می کنم دیری نخواهد گذشت که ورشکست خواهیم شد و ورشکستگی ما هم ورشکستگی بانقتصیر خواهد بود و مسئله طوری نخواهد بود که قابل هفو و اغماض باشد و چون دیگر مدت زیادی از عمر این مجلس باقی نمانده برای اینکه یک یادگار خوبی که اسباب سرفرازی باشد از خود بیادگار باقی گذارده باشد و در مقابل مجلس بعد که متعاقب این مجلس خواهد آمد اسباب مباهات او باشد باید بنشیند و اساساً برای وضعیت اقتصادی این مملکت یک فکری بشانید آنوقت اگر انشاء الله وضعیت اقتصادی ما اصلاح شد بعقیده بنده باید همه مستوریات را تومان تومان داد بطوریکه نباید بگذاریم هیچکس فرض

کند که مادر تصمیم قطعی که یکی از مجلس‌ها در سنه قوی ثیل اتخاذ کرده است تردیدی نمی‌کنیم بلکه باید طوری نمایش دهیم که همه بدانند ما آن رای مجلس سابق را خیلی محترم می‌شماریم ولی اگر خدای ناگردد یک روزی دیدیم نمی‌توانیم این درد بی‌درمان خود را که از حیث وضعیت مالی ایجاد شده و امروزه بواسطه تهریک دشمنان روبه تزیاد است درمان و اصلاح کنیم و دیدیم بواسطه عسرت مالی شده امور دارد از هم گسیخته می‌شود البته بصاحبان مستیری هم ببناری داده نخواهد شد و اعلان ورشکستگی خواهیم کرد برای ملل هم خیلی اتفاق افتاده که اعلان ورشکستگی کرده‌اند حتی دولت فرانسه باین عظمت و اقتدار بمذاق انقلاب کبیر خود در اثر بحران اقتصادی اعلان ورشکستگی رسمی داد و هیچ واقعه هم رخ نداد.

دولت (۶۸۰۱۷۶) تومان اعتبار خواسته و از این اعتبار مطابق يك صورتیکه بنده تحصیل کرده و بدست آورده‌ام سیصد و هفتاد و پنجاه هزار و صد و هفتاد و یک تومان از بابت پرداختن تومانی دوریال است که اگر این مبلغ را ضرب در چهار کنیم سه کروزر و خورده می‌شود یعنی به ۱۰۰۰۶۸۴۹) بالغ می‌شود و این مبلغ قسمت اعظم مستریات است و مطابق تحقیقاتیکه از وزارت مالیه شده از پنجاه کروزر مستریاتی که در کتابچه در سنه قوی ثیل نوشته شده تقریباً يك کروزر بترتیب قانونی از بین رفته و حالا موجود نیست و رویهم رفته ۴ کروزر از مستریات مصوبه قوی ثیل باقی است که سه کروزر آن مطابق این حساب تومانی دوریال پرداخته می‌شود و باز مطابق یک رقم تخمینی که بدست آمده تقریباً بمعدل مبلغ دویست هزار تومان در مقابل مستریات تومانی پنجاه هزار داده می‌شود که چهارصد هزار تومان می‌شود باقی میماند شصت هفتاد الی صد هزار تومان که در مقابل مستریات تومانی داده می‌شود این يك حساب تخمینی است که بدست آمده و معاملاتی است که دولت در سابق کرده است حالا بنده درست نمیدانم آقای رئیس الوزرا چه نظری دارند اگر چه مطابق این ماده واحده که پیشنهاد کرده اند پیدا است که مطابق همان عمل سابق رفتار خواهند کرد خلاصه این مریض بنده بود و ارقام هم همان بود که قرائت کردم حالا برای اینکه کمتر حاشیه رفته باشم و کم‌تر وقت مجلس تلف شود خوب است با حضور هیئت دولت آقایان پیشنهادات خود را بمقام محترم ریاست تقدیم نمایند تا در روی آن مذاکره کنیم شاید زودتر راه حلی بدست آید

رئیس - دو فقره پیشنهاد رسیده که قبل از مذاکرات تکلیفش باید معین شود (بعضی آتی قرائت شد) حائری زاده - پیشنهاد می‌کنند راپرت کمیسیون بودجه عجلاناً مسکوت بماند و تجدید نظر در قانون وظایف مصوبه مجلس از طرف ایشان وکالت کرده باشم گمان می‌کنم نظریه شان این بود که در راپرت دولت چون عدم تساوی منظور شده مخالفتی والا ظاهراً در اصل مطلب مخالفتی نداشته.

آقایان که قابل توجه می‌دانند قیام فرمائید (عده قلبی قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد آقای عمار السلطنه طباطبائی (اجازه) عماد السلطنه - چون بنده می‌بینم مخالفتی که آقایان دارند بواسطه عدم تساوی است و آنهم محتاج به این است که در خارج يك حسابی بشود مطابق نظریاتی که آقایان دارند مسئله حل شود این است پیشنهاد کردم مذاکرات برای روز یکشنبه بماند تا در ظرف این دو سه روز چند نفر از آقایان بنشینند و راه حلی برای این مسئله پیدا کنند و مجدداً بمجلس بیایند و در آن مذاکره شود.

مخبر - بنده درست اظهار آقای عماد السلطنه را ملتفت نشدم زیرا فرمودند مخالفت‌ها بواسطه عدم تساوی است اگر ملت واقعی مخالفت اینست که هیچ موافقتی حاصل نمی‌شود مگر بتساوی مسئله تساوی دیگر حسابی ندارد اگر نظرشان این است که در خارج مذاکره کنند و دلائل خودشان را رد و بدل کنند این را هم خوب بود واضح‌تر می‌فرمودید و برای اینکه اشخاص که رای می‌دهند ملتفت باشند مخصوصاً بنده بعد از این توضیح با پیشنهاد ایشان موافقت ندارم و خوب است رای گرفته شود تا معلوم شود که واقعا با عدم تساوی بشود چون برای تساوی دلیل لازم نیست و اگر آقایان قائل بتساوی باشند بدون دلیل پیشنهاد آن‌را رای خواهند داد و من مخصوصاً این پیشنهاد را نپذیرفتم که رای گرفته شود تا آراء آقایان یکسره معلوم شود

رئیس رأی می‌گیریم باین توجیه بودن پیشنهاد آقای عماد السلطنه آقایان که این پیشنهاد را قابل توجه می‌دانند قیام فرمائید (عده قلبی قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد آقای آقا سید فاضل (اجازه) آقا سید فاضل چون حضرت والا اساس مخالفتها را نتوانستم تبیین کنم در جمیع اصل مستریات مخالف نیستم ولی فرمایشات آقای کازرونی را که فرمودند بعضی از این مستریات از روی قلمچانی گرفته شده تکذیب می‌کنم زیرا مخصوصاً در کمیسیون بودجه هم این مسئله کاملاً تحقیق و معلوم شده مستریاتی که در زمان استبداد پرداخته می‌شد از روی بی‌تأملی نبوده است و تمام آنها در مقابل خدمت

صادقانه که بمملکت می‌شده است پرداخته می‌شود و مستمرا با يك زحمتی قبول کرده و فرمان میداده اند حالاً شاید چهار پنج غلط علم داشته باشد و اشخاصی که منظور نظر اولیای امور و شاه و صدر اعظم بوده اند يك مستمیری در حق آنها برقرار شده باشد ولی اکثر آنها از روی دقت و استحقاق پرداخته می‌شد حالا اگر چند نفر میان آنها قلمچاق و مفت خوار بوده است نمی‌توان همه مستمیرها را باین نظر ملاحظه کرد چون اساساً پرداخت مستمیری از نقطه نظر مملکت داری است و باید خدمات خادمین را تشویق کرد و وقتی که دولت خدمت يك مستخدم حقیقی را تشویق کرد و وقتی صد تومان با مستمیری داد فقراً سایرین هم صادقانه خدمت می‌کنند در تمام دنیا هم همین‌طور بوده

یا اینکه مثلاً بگوئیم از يك تومان تا ده تومان را تومان پنجقران (بعضی از نمایندگان بطور همهمه اگر عقیده شما این است پیشنهاد کنید) آقا سید فاضل - اجازه بفرمائید باید البته در این موضوع مذاکره کرد مطلب مهمی است مثلاً از صد تومان تا پانصد تومان پیشنهاد کنید (جمعی از نمایندگان آقا مستشار السلطنه نمی‌گذارند حرف بزنم مطلب مهم است و گرفتار فشار مردم هستیم (جمعی از نمایندگان آقا پیشنهاد کنید)

آقای آقا سید یعقوب (اجازه) آقا سید یعقوب - دیروز راجع به سؤالات بمقام ریاست عرض کردم فرمودید به آقایان وزراء اطلاع داده می‌شود که برای جواب سؤالات تشریف بیاورند بنده دوسؤال داشتم یکی از آقای وزیر معارف و یکی از آقای وزیر مالیه آقای وزیر معارف که تشریف بردند رئیس - آنچه راجع بوزارت مالیه است سؤال کنید تا آقای وزیر معارف هم تشریف بیاورند آقا سید یعقوب - مسلم است سؤال عوائد مملکت آقای وزیر مالیه می‌باشند و البته از اوضاع اداره ارزاق هم مسبوق هستند بنده از ایشان سؤال می‌کنم که آیا این بارها که وارد می‌شود و این تعدیل هائی که نسبت بر عایا می‌شود کتند خرواری بیست و سه تومان خریداری هیجده تومان بر عایا پول می‌دهند جورا خرواری ۱۴ تومان پول می‌دهند خرواری ۱۶ تومان می‌فروشد آیا از این تعدیل‌ها اطلاع دارند؟ در صورتی که تمام صنایع از مملکت ما رفته و فقط فلاح در مملکت ما باقی مانده است آیا از این فشارهائی که اداره ارزاق مردم و رعایا می‌آورد آقای وزیر مطمئنند؟ آیا حال مردم و حال فلاحت با این وضع حاضر در سال آتی چه قسم خواهد شد؟ آیا آقای وزیر مالیه مطمئن هستند که بکلی آثار فلاحت و زراعت از بین نخواهد رفت و آیا هیئت دولت نسبت باین مسئله چه تصمیمی اتخاذ کرده‌اند

وزیر مالیه - بنده از موضوع سؤال آقا سید یعقوب کاملاً مسبوق نبودم بنده تصور می‌کنم برای این کار تصویب شود هنوز تصویب نشده است در صورتی که تصدیق می‌فرمائید ترفیه حال رعایا بر هر چیز مقدم است بنده چیزی را بر خلاف واقع عرض نمی‌کنم دوسه این کار و مراسلات همه موجود است حالا خواستم به بینم نسبت باین مسئله چه تصمیمی اتخاذ نموده اند که همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا بعضی اوقات می‌فرمایند اگر به از چندی از من به پرسند راجع باین مسئله چه کردید بگویم از آقای وزیر سؤال کردم جواب ایشان این است بنده نمی‌خواهم سخنجوری کنم همین قدر عرض می‌کنم آنها سخت دچار مرض هستند و فرستادن یکی دو نفر طبیب با قدری که لازم به تشکیل هیئت وزراء و کار خیلی مهمی نیست وزیر معارف فرمایش آقای آقا سید

دو نفر طبیب يك نفر مهندس هم معین شده است و يك مقدار دوام که مجلس حفظ الصحه معین نموده حاضر است و هنر قریب حرکت خواهند نمود و وجود مهندس برای آقا سید یعقوب - این سؤالاتی که بنده کردم قریب سه هفته است بمقام ریاست تقدیم کرده‌ام و تقاضا می‌کنم حالا که آقای وزیر خود را برای جواب حاضر کرده‌اند کاملاً تحقیق فرموده يك جواب رضایت بخشی که سبب رفع شکایت رعایا بشود خواهم کرد

آقا سید فاضل - من در اظهار عقاید کم متنوع نیستم موقع پیشنهاد هم میرسد مثلاً از صد تا پانصد یا هفتاد و پنجاه تومان یا هزار تومان را تومانی دوریال و بیش از آن ترا قطع کنیم بالاخره بنده عقیده گذارم این است که با این وضع حاضرند باید ملاحظه قوی ثیل را کرد و نه حال آتی را و همین وجهی را که دولت پیشنهاد کرده به مستمیری برها بدهند و بهمین ترتیبی که حالا عرض کردم بین آنها تقسیم شود و بنده حالا درست حساب کرده و پیشنهاد می‌کنم

آقا میرزا علی کازرونی - اجازه می‌فرمائید توضیح عرض کنم به بنده اهانت شد آقا سید فاضل - بنده قصد اهانت ندارم استغفرالله که بکسی اهانت بکنم رئیس - چون ظاهر است اگر مجلس موافق است مذاکرات توقیف و بماند برای روز دیگر (جمعی از نمایندگان صبیح است) وزیر معارف - پیشنهادی است راجع بفرستادن شاگردان بخارج از طرف وزارت معارف تقدیم می‌شود انشاءالله زودتر بموقع مذاکره گذارده خواهد شد رئیس - جلسه آتی روز شنبه سه ساعت و نیم قبل از ظهر دستورالاولاً لایحه ممیزی عمومی ثانیاً راپرت کمیسیون تجارت راجع به قالی‌های جوهری - آقای اقبال السلطان (اجازه) اقبال السلطان - استدعا دارم اگر مجلس اجازه بدهد قانون نوافل را هم جزو دستور بگذاریم رئیس - قانون نوافل هم جزو دستور است قضیه مستمیری‌ها مسی‌ماند برای روز يكشنبه چون جزو بودجه است

بدهند

رئیس - (خطاب به آقا سید یعقوب) سؤال دیگر از آقای وزیر معارف داشتید؟ آقا سید یعقوب - بلی حاضرم گرچه مقام محترم ریاست توجه دارند که گاهی بنده عصبانی می‌شوم ولی اگر در این موضوع عصبانی باشم حالا عرض می‌کنم قدری عصبانی بشوم حق دارم اگر آقای وزیر معارف بکسی بی‌عربان تشریف بیاورند گمان می‌کنم تصدیق بفرمایند در مسئله حفظ الصحه در طهران بقدری مارت داریم که حتی قدم به قدم قدمیست امدادی گذارده‌ایم و بجز در آنکه کسی سرش درد بگیرد فوری می‌رود و علاج می‌کنند اینجا در چند نفر سخنی اهالی شهریار و کوه پایو ساوجبلاغ متصل تب کرده مثل برک خزان بزمن می‌ریزند و می‌میرند ما نوشته و التماس کرده اند که يك طبیب با قدری دواي گنه گنه برای ما بفرستید که رفع این ناخوشی بشود ما هم بوجوب نظامنامه آن کاغذ را بوزارت معارف فرستادیم در جواب نوشته اند که دولت در نظر دارد ریشه مالاریا را از آن نقاط قطع کند و در هیئت وزراء هم این مسئله مطرح معلوم شده است که فرستادن يك نفر طبیب و مهندس فایده ندارد دو مرتبه ما نوشتیم که اهالی ساوجبلاغ و شهریار بواسطه وزیدن بادهای اولیائیز در زحمت می‌باشند خوب است يك نفر از این اطباء بست های امدادی را با قدری گنه گنه بآن نقاط بفرستید تا چه ما نوشتیم با کمال نزاکت جواب نوشتند که با هیئت دولت مشغول مذاکره هستیم و بنا بوده از طرف هیئت وزراء سیصد تومان اعتبار برای این کار تصویب شود هنوز تصویب نشده است در صورتی که تصدیق می‌فرمائید ترفیه حال رعایا بر هر چیز مقدم است بنده چیزی را بر خلاف واقع عرض نمی‌کنم دوسه این کار و مراسلات همه موجود است حالا خواستم به بینم نسبت باین مسئله چه تصمیمی اتخاذ نموده اند که همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا بعضی اوقات می‌فرمایند اگر به از چندی از من به پرسند راجع باین مسئله چه کردید بگویم از آقای وزیر سؤال کردم جواب ایشان این است بنده نمی‌خواهم سخنجوری کنم همین قدر عرض می‌کنم آنها سخت دچار مرض هستند و فرستادن یکی دو نفر طبیب با قدری که لازم به تشکیل هیئت وزراء و کار خیلی مهمی نیست وزیر معارف فرمایش آقای آقا سید

این است که سیاه آبها وزه آبها که در آنجا سبب تولید این ناخوشی ها و امراض است برای آنها فکری نموده و وسیله فراهم آورد که بکلی ریشه این مرض قلع و قمع شود و گویادو نفر طبیب هم تا کنون رفته باشند . . .

آقا سید یعقوب خیر رفته اند.

وزیر فوائد عامه - از چندین

سال قبل شیلات بحر خزر در اجاره ایانا زوف بوده و در چند سال قبل بواسطه نرساندن مال الاجاره دولت اجاره را منسوخ نمود از آن تاریخ تا بحال مکرر ایانا زوفها شکایت نموده اند که این فسخ مورد نداشته است وزارت فوائد عامه هم کمسیون تشکیل داده است که بدعاوی و اظهارات آنها رسیدگی نموده تا رفع شکایت آنها بشود اما در مسئله اساسی شیلات بموجب عهدنامه که با دولت روس بسته شده مشغول مذاکره و در صدور اتخاذ تصمیم صحیحی راجع بکلیه شیلات میباشم و پس از ختم مذاکرات نتیجه بمرض مجلس خواهد رسید

رئیس - آقای آقا میرزا ابراهیم

قمی .

(اجازه)

آقا میرزا ابراهیم - سؤال بنده

راجع بتعمیلات است که در دروازه هامی شود البته همه می دانند در زمان کابینه سیاه یک تعمیلات غیر قانونی باین مردم بیچاره میشد که همین طور یاقی مانده من جمله تعمیلاتی است که ببارهای گندم و جو و گنج و آهک در موقع ورود بشهر می شود و اهم از این که بارهای وارده بشهره من یاسد من باشد دو قران دریافت می دارند و این یک تعمیل غیر عادلانه است از یک طرف باید رعایا اجناس خود را بایک قیمت های معینه بانبار بفروشند از یک طرف کسری جنس و آفت را خرواری ده من متحمل هوند از یک طرف باید نواقل بدهند از یک طرف باید باری دو قران در دروازه ها بدهند و از یک طرف باید جو را خرواری سبزه تومان بانبار بفروشند و انبار خرواری شانزده تومان بسایرین بفروشند آنوقت یک نفر رعیت که سه چهار خروار هایدی دارد با این همه تعمیلات چطور می تواند زندگی کند مسئله دیگر هر کوره یزی که می خواهد بارش را بشهر وارد کند در دروازه یکمقداری باسم سنک بخته از اومی گیرند که گویا یکمشر باشد در سر کوره های آجر یزی هم بدون رعایت کسر و شکسته شدن یکمشر می گیرند و تمام تعمیلاتی که زمان سید ضیاء می شد حالا هم می شود از مواد خام یکی از مواد بخته یکی مالیات میکیرند عشر هم می گیرند حد اقل هم می گیرند این تعمیلات چیست ؟ آیا اقدامی شده است که از این تعمیلات غیر قانونی جلوگیری شود یا خیر

وزیر مانده . ابتدای برقراری این عوارض دروازه در سال مجاهه تیلان تیل بود که دولت چند باب دارالجزیه و دارالایتم ایجاد و برای نگاهداری آنها این عوارض را برقرار کرد و مقدار هم بر قیمت مخابرات تلگرافات و پاکت پستی افزود و این عوارض معمول بود تا اینکه در زمان حکومت آقا سید ضیاء الدین یکم عوارض سنگین تری تحمیل شد و پس از بهم خوردن حکومت سید ضیاء الدین عوارض جدید از بین رفته و بحال اول برگشت و اداره بلدیه بجهت نگاهداری دارالجزیه و دارالایتم آن عوارض قدیم را جمع آوری می نمود ولی این مسئله در وزارت مالیه تحت مذاکره و نظر آمده و از جمله پیشنهاد هائی که برای تقدیم تهیه کرده و بمجلس تقدیم می کنند همین مسئله است البته باید این عوارض موقوف و سبب رفاه رعایا بشود و عنقریب پیشنهاد آن بمجلس تقدیم می شود که آنچه لازم است تصویب و آنچه زائد است حذف شود

آقا میرزا ابراهیم قمی . بنده عقیده ام این است که اگر از این تعمیلات جلوگیری نشود عنقریب تمام مملکت دارالامساکین خواهد شد

(مجلس نیم ساعت بعد از ظهر ختم شد)

جلسه ۱۴۴

مورخه یوم شنبه ۷ میزان ۱۳۰۱

مطابق ۸ صفر ۱۳۴۱

صورت مشروح مجلس یوم شنبه هفتم

میزان ۱۳۰۱ مطابق ۸ صفر الخیر ۱۳۴۱ مجلس دو ساعت و نیم قبل از ظهر بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید صورت مجلس یوم پنجشنبه ۵ میزان را آقای امیر ناصر قرائت نمود

رئیس - نسبت بصورت مجلس ایرادی هست یا نه ؟

حاج میرزا عبدالوهاب - در صورت مجلس نوشته اند جلسه ۳ بظهر مانده تشکیل شد در صورتی که دو قبل از ظهر تشکیل گردید

رئیس - در صورت مجلس هم دو بظهر مانده نوشته دیگر ایرادی نیست ؟ (گفته شد خیر)

رئیس - صورت جلسه تصویب شد لایحه قانون ممیزی عمومی از ماده هجدهم مطرح است

آقای منتصر الملک ماده مزبور را بمضمون ذیل خواندند

در صورت بروز آفت کلی مالک مکلف است قبل از شروع بحصار اداره مالیه کتباً اطلاع بدهد تا باز دید بعمل آمده در صورتی که خسارات وارده بیش از یک نلث مأخذه ممیزی باشد با اجازه وزارت مالیه بنسبت تخمینی خسارت وارده از مالیات تخفیف دهد .

تبصره - مراد از آفت کلی آن است